

ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛЬНОЇ РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ В РОДИНІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Васильєва Світлана Андріївна,

канд. пед. наук,
Інститут проблем виховання НАПН України,
старший науковий співробітник,
лабораторія дошкільної освіти і виховання,
м. Київ, Україна,
vasilievasa@i.ua

Вступ. У тісній співпраці педагогічного колективу та родини, процес опанування рухами дитиною третього року життя, механізмами їх здійснення потребує єдиної реалізації дидактичних принципів, поряд з об'єктивними закономірностями, що визначають систему методів і прийомів, зміст навчання рухів, рухових дій.

Заявлені принципи навчання дітей руховим діям та шляхи їх реалізації (Вільчковський 2008) набувають нової специфіки у контексті впровадження моделювання освітнього процесу в групах раннього віку та середовищної моделі організації освітнього процесу. За умови збереження традиційних режимних моментів, уведення технології потижневого планування з виокремленням акцентів освітньої роботи упродовж тижня та пріоритетних видів діяльності (рухова, художньо-естетична, предметно-ігрова, соціально-комунікативна, мовленнєва, сенсорно-пізнавальна), різних форматів спілкування з дітьми (індивідуальний формат занять, під груповий формат роботи, загально груповий формат занять), руховий розвиток дітей третього року життя відрізняється змістом, новими формами взаємодії з дітьми, руховим середовищем (Гавриш & Рагозіна & Васильєва 2020).

Родина є основним середовищем, в якому діти почувають себе захищеними та вільними від інших соціальних норм суспільства, яке існує поза родиною. Сучасні батьки або особи які їх замінюють, певні в тому, що знають і вміють виховувати дитину: одні дослуховуються до порад бабусь та

дідусів, старших родичів, педагогів, лікарів, інші – сприймають такі поради як бажання зашкодити дитині. На сьогодні рівень педагогічної культури батьків вповні залежить від адекватної інформації з боку представників медичної галузі, просвітницької діяльності педагогічних колективів у закладі дошкільної освіти (ЗДО), інтернет ресурсів. Переважає гіперактивний пошук інформації або зовсім відсутнє бажання родини бути поінформованими щодо питань розвитку та виховання власної дитини. Уявлення батьків про руховий розвиток дітей залишаються на достатньому рівні за умови дотримання режиму дня, знання про провідний вид діяльності, перелік рухів, якими дитина вже оволоділа і здійснює їх, використання ігор на повітрі та вдома, що входять до рухової активності дітей. Водночас, обізнаність батьків щодо рухового розвитку власної дитини вартує того, щоб розширити дитячий досвід здійснення рухів, сформувані в неї ставлення до власного руху, створити умови для проявів осмисленого здійснення рухів.

Мета роботи. Розкрити методичні рекомендації для батьків з питання організації спільної рухової діяльності дітей третього року життя в родині.

Матеріали і методи. Застосовано методи аналізу та синтезу, анкетування з метою уточнення думки батьківської громади щодо рухового розвитку дітей третього року життя; використання батьками в умовах родини різних форм спілкування, рухового середовища, методів та прийомів.

Результати та обговорення.

Після впровадження формувального етапу дослідження з підтеми «Особливості рухового розвитку дітей раннього віку в умовах ЗДО», нами уточнено методичні рекомендації для батьків з питання організації спільної рухової діяльності дітей третього року життя в родині.

Батькам, поінформованим про відповідні зміни в освітньому середовищі ЗДО, радимо підтримати та запровадити в умовах родини систематичний вплив на руховий розвиток дітей. Власний приклад батьків є рушійною силою, яка спрямовує дитину до рухової активності. У час неймовірної зайнятості батьків, приклади здійснення рухів, пояснення під час

їх виконання, звернення уваги на процес виконання дитиною того чи іншого руху дозволить батькам контролювати руховий розвиток дитини, приймати рішення щодо розвитку рухів та їх формування, корегувати навантаження відповідно особливостей психофізіологічного розвитку, бути поряд, коли відбувається її становлення як активної особистості.

Емоційна підтримка важлива для виконання дитиною кожного руху. Бо дитина весь час спостерігає за Вами, обирає модель Вашої поведінки і Вашого ставлення до рухового розвитку особистого і дитячого. Свідоме рішення про активну рухову діяльність в родині упродовж вихідних днів поряд із моментами, коли родина разом, на відпочинку чи під час відвідування рідних, у дорозі, варте того, щоб у дитини сформувався приклад активного та здорового проживання різних життєвих ситуацій, які спонукають до вибору рухів, оптимальних для вирішення завдань, доручень, прийняття чи відхилення пропозицій. Дитина вчиться обирати шляхи здійснення руху, послуговуючись досвідом батьків, родичів поважного віку. Наприклад, родина обирає шлях для прогулянки до парку. Звичайно, мама і тато проговорюють місця зупинок, відвідування ігрового майданчика, вибір іграшок, залучаючи до спілкування дитину. Позиція мами або тата «ми самі зберемося», не залучаючи дитину до процесу підготовки до довготривалої прогулянки, обмежує дитину у спілкуванні, отриманні досвіду вибору, здійснення підготовчих операцій у вирішенні ситуації. Навпаки, активне залучення дитини, надає дитині третього року життя можливість вибору на який вона сама чекає, проявити «Я» у такій незначній ситуації, яка насправді є дуже важливою для дитини.

Сьогодні серед дітей переважає гіподинамія, яка відображається на їх психічному та фізичному розвитку. Задоволення потреби у дитини в русі поряд із формуванням цієї потреби – одне із важливих завдань для родини. Зацікавити дитину до здійснення рухів можливо під час підготовки до рухової діяльності, застосування імітаційних та ігрових вправ, рухових завдань, які сприяють розвитку інтересу у дитини до рухів, якими вона

володіє або які опановує. Тому під час шляху до ЗДО або повернення із нього, до супермаркету або прогулянки вихідного дня, вдома, коли погодні та інші умови не сприяють руховій активності на свіжому повітрі, можна знайти предмети, іграшки, звернутись до змісту знайомої або нової рухливої гри і разом рухатись (самокат використати для здійснення рухів дитиною, а не для її перевезення; дорогу на авто до ЗДО подолати разом – 50-100 метрів до ЗДО (ходьба або швидка ходьба)).

Вартує використання сучасних гаджетів, як засобу, який дозволяє батькам звернутись до споглядання та обговорення разом із дитиною здійснених рухів. Відеозаписи та фото активізують звернення до досвіду виконання рухів, запрошують до повторення руху, закріплення процесу його здійснення, полегшують сприйняття рухів. Також можна зупинити відеозапис та зафіксувати момент виконання елемента руху, який для дитини є складним або виконаний вірно. Самостійний перегляд дитиною родинних гри або свята під час яких діти активно рухались, відпочивали, отримали задоволення від спілкування залишає у дитини позитивні спогади про вміле використання рухів, насичує її руховий досвід, бо сприймає дитина приклади вибору рухів як батьків так і однолітків.

Аналіз та порівняння результатів рухового розвитку дітей є важливим кроком у здійсненні контролю за їх руховою активністю, фізичним вихованням, збереженням здоров'я. Варті уваги медичні документи, що відображають етапи розвитку дитини, провідні види діяльності, психологічні новоутворення та кризи розвитку, якими забезпечені батьки перед вступом до ЗДО. Такі документи (індивідуальна картка розвитку дитини, перелік щеплень та інші), що зберігаються в медичних кабінетах, на наш погляд, не дозволяють батькам систематично контролювати руховий розвиток власних дітей. З метою активізації та свідомого ставлення батьків до рухового розвитку власної дитини, формування рухової активності в умовах родини, пропонуємо до використання індивідуальну картку рухового розвитку дитини третього року життя для батьків або осіб, які їх замінюють (далі

картка). Таку картку варто заповнити відповідно до інформації, яка подається в індивідуальній картці розвитку дитини до ЗДО. З часом (кожні три місяці) звертатись до неї та відмічати кількісні та якісні зміни, які відбуваються під час здійснення рухів дитиною.

Можливість вибору навантаження та контролю за руховим розвитком власної дитини зумовлює до планування в родині доступних, індивідуальних ігор, ігрових вправ, рухових завдань, спільних дій. Для використання у родині нами розроблено планування спільних дій дітей і батьків «Зростаємо разом» з метою їх системного розподілу, адекватного вибору відповідно погодних умов. Такі спільні дії розроблено на кожен місяць та кожен день відповідно до тематичного плану для роботи з дітьми 3 року життя на рік (за темами та підтемами).

Батьки, тримаючись «золотої середини» у виборі та здійсненні рухів дитиною третього року життя, мають обирати доступні для розуміння дитиною та виконання ігрові вправи, рухливі ігри, рухові завдання. Об'єктивні труднощі, які можуть виникнути у дитини під час рухової діяльності (координаційна складність, інтенсивність, приставний крок, ловіння м'яча двома руками, відбивання м'яча двома руками, біг) зумовлені анатомо-фізіологічними особливостями, характерними реакціями організму на навантаження, процесами відновлення після здійснення руху або малим руховим досвідом, можуть мати місце серед адекватного навантаження під час рухової активності. Водночас такі труднощі спрямовують батьків до осмислення причин та подолання їх під ігрових ситуацій, якщо дитина не отримує від рухової діяльності максимум задоволення; зниження навантаження в силу існування психофізіологічних причин; виокремлення рухів, про які варто пояснити кілька разів, скориставшись досвідом дитини, історією про рухи для малят, грою-демонстрацією, руховим завданням.

Висновки. Методичні рекомендації для батьків з питання організації спільної рухової діяльності дітей третього року життя в родині впроваджено у Житомирських ЗДО (Україна) в он-лайн та оф-лайн форматах (режим

карантину). Заслуговує на увагу позитивне сприймання рекомендацій батьківською громадою, з огляду на індивідуальне спілкування з кожною із родин, врахування медичних рекомендацій та психофізіологічних особливостей дітей, сучасний формат презентацій нових форм спілкування з родинами.

Література

Вільчковський, Е.С., Курок, О.Д. (2008). Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. Суми: ВТД Університетська книга.

Гавриш, Н.В., Рагозіна, В.В., Васильєва, С.А. (2020). Моделювання освітнього процесу в групах раннього віку. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. Збірник наукових праць. Київ: Інститут проблем виховання НАПН України. Вип. 24. Кн.1.